

PAGINI MANUSCRISE DESPRE VECHI MĂNĂSTIRI HUNEDORENE

MARIA BASARAB
basarab_maria@yahoo.com

Cuvinte cheie: manuscris, mănăstiri, Sibiușel, protopop, istoria culturii
Les mots clefs: manuscris, couvents, Sibiușel, archiprêtre, l'histoire de la culture

Articolul scoate în evidență un manuscris, semnat de protopopul greco-catolic al Orăștiei, Ioan Ienea, care conține informații despre vechile mănăstiri de la Sibiușel: una ortodoxă și cealaltă greco-catolică. În bibliografia de specialitate s-au menționat puține date istorice despre aceste două mănăstiri, așa încât manuscrisul nostru rămâne un document, pentru istoria culturii hunedorene.

Mănăstirile, locuri ale unei lumi pline de taine, au constituit mereu, prilej de cercetare, pentru miezul lor de spiritualitate.

Privite într-un ansamblu al istoriei, al așezării geografice și îndeosebi, al specificității interioare, lăcașurile monahale s-au departajat în timp și spațiu. Pornind însă, cu începuturile lor, reconsiderăm încă, rolul lor întru ale învățaturii. În context, redăm menționarea scrisă de Coresi, tipăritorul dintâi al cărților noastre în limba română, care în Evanghelia, imprimată la Brașov, în anul 1564, scia că dintotdeauna, mănăstirile „au fost de dascălie și învățături, de în mănăstiri au ieșit cărturari, mari episcopi și popi în orașe și sate, ca acum nouă de dascălie ne este”.

Într-un climat similar se încadrează și mănăstirile hunedorene, unele fiind eșantioane ale culturii noastre. Enumerate și descrise în cărți de specialitate, dintre vechile lăcașuri călugărești de la Prislop, Plosca, Răchitova, Râu de Mori, Vaidei, Vaca (Crișan), Cib, Cerna, Sibiușel, s-au remarcat Prislopul și Plosca, prin rolul lor de răspânditoare de cultură, dar fiecare dintre ele a fost o școală pentru cei care au poposit în ele.

În atenția cercetătorilor, mai puțin a stat mănăstirea Sibiușelului, despre care Nicolae Iorga scia: „...mănăstirea Sibiușelului, unde până prin anii 1870, era încă într-o casă mare de cărămidă, mănăstire de călugări români”.¹ Despre aceeași mănăstire, de la Sibiușel, Ștefan Meteș relatează, mai târziu: „...în acest sat a fost până pe la 1870, o modestă mănăstire de călugări, al cărei chip interesant îl reproducem, fără să putem da alte informațiuni despre ea în cursul vremurilor”.² „Chipul” era fotografia în care se vedea clădirea mănăstirii cu împrejurimile, aceeași ilustrație ca și în cartea scrisă de N. Iorga.

Un document inedit, constând în trei pagini manuscrise, despre mănăstirile de la Sibiușel, ne-a rămas de la Protopopul greco-catolic, de Orăștie, Ioan Ienea, pe care l-a semnat în data de 28 februarie, 1933, locuri cunoscute din timpul vizitei sale canonice. Redăm, în integritate, textul manuscrisului, intitulat „Pentru istorie”, iar pentru o

¹ Iorga 1906, p. 145.

² Meteș 1936, p. 130.

lămurire explicită protopopul Ioan Ienea scria: „Prezenta fotografie am primit-o înainte de asta cu vreo 3-4 ani, de la cantorul meu bisericesc Izidor Oprușan și reprezintă biserica sau cum se zice acum în poporul de la Sibiușel, „mănăstirea de la Strâmbava”.

Pe fotografie e inscripția nemțească: „Die Einsiedler: Kaluger: bei Sebeș hely”, adică pe românește, călugării de la Sibiușel și se vede de la stânga spre dreapta: 4 maice sau surori, călugărițe venind pe drum în sus la mănăstire, una are în mâna stângă un băț, apoi 2-3 arbori, care erau înaintea mănăstirii și 2 cruci de lemn cu acoperișuri de prăștilă, care erau la dreapta drumului, cum vezi maicele cătră mănăstire, urmează apoi și se vede în fund acoperișul unei căsuțe, care servea de locuință unei călugărițe; deasupra acestui acoperiș să văd alți arbori înșirați pe dealul de lângă mănăstire; înaintea acestor arbori e însăși mănăstirea cu pridvor înainte, acoperită cu prăștilă având și un coș. Mănăstirea după cum să vede, avea în perețele din partea stângă 4 mici ferestre și lângă perete o cruce mare de lemn. Această cruce am văzut-o eu însumi în anul 1930, când am cercetat acest loc, întovărășit fiind de cantorul meu Izidor Oprușan, care își aduce bine aminte de mănăstire, de când era copil mic și era cu tatăl său și cu unchiul său Vasile Oprușan, zugrav de au pictat biserica lui Aron Spineanul, adică cealaltă mănăstire a uniților, care era tot pe această vale, dar mai în jos adică mai aproape de gura văii Strâmbava. Crucea aceasta când am văzut-o eu cu cantorul meu era căzută pe pământ și pe ea era scris, mai bine gravat: 1864. Din mănăstire nu s-a mai văzut altceva decât conturile zidurilor fundamentale din piatră. Se mai vede pe fotografie drumul văii Strâmbava, care ducea pe lângă mănăstire. În pridvor să mai vede figura unui călugăr, foarte probabil a călugărului Sia, care a zidit acest lăcaș de închinare.

Voind să știu mai multe despre această mănăstire a călugărului Sia și despre cealaltă unită a călugărului Aron Spineanul, am căutat pe cineva care e mai bătrân din Sibiușel și a văzut și știe mai multe despre aceste mănăstiri. Această ființă am aflat-o în persoana bătrânei Ioana soția legitimă a lui Stănilă Vinerean din Sibiușel. Ambii trecuți peste 80 ani de etate. Această bătrână mi-a spus că era fată mică și umbla cu vitele pe Strâmbava când Sia și-a zidit mănăstirea. Căci Aron care era din Spini și-a zidit biserica în Strâmbava mai târziu. Dar mănăstirea acestuia era mai mare, mai frumoasă avea turn și era pictată cu sfinți și pe dinăuntru și pe dinafară. Biserica lui Aron a fost zidită de un meșter zidar din Pricaz cu numele Lupu, pe speșele lui Aron, care își vânduse din Spini averea și pe banii aceștia și-a zidit mănăstirea lui unită din Strâmbava. Și tot acest meșter zidar a zidit și biserica unită din satul Sibiușel, cheltuind și aici mulți bani Aron Spineanul. Atât Sia ortodoxul, care era de origine din Sibiușel cât și Aron unitul de origine din Spini, nu erau oameni cu pregătire teologică și nici nu erau preoți hirotonisiți de episcopi, ci oameni de sat, care au voit să-și petrecă restul vieții în singurătate și în rugăciuni. Aron Spineanul a fost însurat și a avut un copil și o fată. Și după ce s-a despărțit de muierea din Spini și a vândut averea lui, a venit în Strâmbava de a zidit biserica sa. După ce a murit muierea, a venit și copilul și fata la el la mănăstire, trăind și aceștia ca niște călugări. Sia ortodoxul a regrutat din satul Sibiușel vreo 3-4 fete și una era din comuna Glod, fata popii de acolo cu numele Veronica, care era mai mare peste celelalte și le-a făcut călugărițe pe lângă mănăstire. Acestea aveau fiecare căsuța ei și să ducea în biserică când călugărul Sia le chema cu toaca, care era atârnată în pridvor. Biserica unită avea clopot. Călugării cât și călugărițele purtau haine negre lungi și în cap un fel de camilafcă făcută din lână. Traiul lor era simplu și trăiau mai mult din cerșite din comune și din ce aduceau oamenii prescuri și bani la mănăstire. Ziceau către oameni ca să nu ducă prescuri la preoții din sat că sunt mai bine primite dacă le aduc la

mănăstire. Mai căpătau și de la domnii din Orăștie, mai ales vara, când făceau excursii la acest loc.

Viața de la mănăstirea lui Sia însă, n-a fost cinstită, căci el avea relațiuni de dragoste cu Veronica, fata popii din Glod și nici celelalte călugărițe nu duceau o altă viață mai bună, din care cauză autoritățile civile din oraș, Orăștie, au împrăștiat pe călugărițele și pe călugării de la mănăstire, iar bisericile le-au demolat. Se spune că zugravul Vasile Oprușan, care lucra la mănăstire a văzut prin cheia ușii cum se drăgostește călugărul Sia cu Veronica. Acest zugrav ar fi făcut arătare la autoritățile civile din oraș, care apoi a desființat viața aceasta imorală de la mănăstire.

După această întâmplare, care a fost, spune bătrâna Ioana Vinerean, cam înainte de asta cu vreo 60-70 ani, Sia s-a dus cu Veronica în satul ei Glod, unde Sia curând a murit, iar Veronica măritându-se a întemeiat familie. Călugărul Aron Spineanul, cel unit, care n-a avut nici-o vină și el a trebuit să părăsească mănăstirea lui și s-a dus cu copiii lui cu tot la mănăstirea Prislopului de lângă Hațeg, unde a și murit.

Acestea le-am auzit din gura bătrânei Ioana Vinerean soția lui Stănilă Vinerean, cei mai bătrâni oameni din comuna Sibiușel la care trăgeam întotdeauna când mergeam la Sibiușel, pentru administrarea bisericii greco-catolice pe care în mod provizoriu o administrez de la moartea preotului Atanasie Bologa întâmplată la 4 februarie 1926 și până în prezent și le-am scris aici ca să rămână ceva în arhiva protopopească despre mănăstirile din valea Strâmbavei de la Sibiușel.

Orăștie la 28 februarie 1933

(Ioan Ienea protopop r.u (român unit n.n.)

Mai adaug că valea Strâmbavei în care curge și un pâraiaș de munte numit apa Strâmbavei se află între munții numiți Negrilă și Pleșu, gura văii se deschide cam la mijlocul drumului de județ dintre Sibiușelul vechi și Sibiușelul nou”³

Pe prima filă a manuscrisului se află fotografia mănăstirii, iar pe ultima filă este harta locului, cu numele celor două sate, Sibiușelul nou și vechi, drumul Sibiușelului, al râului Sibiușelului, Râul mare, Râușorul, apa Strâmbavei, munții Negrilă și Pleșu.

Sintetizăm în câteva concluzii, însemnările lăsate de Protopopul Ioan Ienea, pentru sublinierea datelor istorice cunoscute, dar mai ales pentru noutățile adăugate.

Mai întâi ne reamintim de personalitatea ecleziastă și culturală a protopopului greco-catolic de Orăștie (1914-1933), Ioan Ienea, care a fost evocată⁴ în ultima perioadă, conturându-i-se, în plus, proeminenta individualitate înscrisă în rândul clerului luminat, fiind călăuză spirituală a celor păstoriți.

În aceste pagini manuscrise este încadrată și fotografia mănăstirii din Sibiușel, identică cu fotografiile publicate în scrierile amintite ale lui N. Iorga și Șt. Meteș, dar despre care, acum știm că ea provenea de la cantorul bisericesc Izidor Oprușan și deducem că aceasta era ilustrata originală, reprodușă și în cărțile celor doi mari istorici. În manuscris ni se reamintește numele lui Izidor Oprușan⁵, care provenea dintr-o familie de zugravi de biserici, originară din Romos, de la care în biblioteca Muzeului din Deva se păstrează un caiet, miscelaneu, manuscris, în care este copiat primul

³ DJHAN, FPGC Orăștie, dos. 2/1933, f. 4-5.

⁴ Lazăr 1999-2000, p. 323-346; Stan 2005, p. 16-18; Basarab 2007-2008, p. 586-591.

⁵ Izidor Oprușan s-a născut la Orăștie, în 21 ianuarie, 1862, iar cantor la Orăștie era din anul 1905, iar în anul 1898, articolul „Zugrăvitori români” anunța: se aduce la cunoștință celor ce aveau trebuință de zugrăvirea de biserici că în Orăștie se află dl. Izidor Oprușan (str. Căstăului), care se îmbie a face orice fel de lucrări de pictură bisericască precum pictare de icoane, poleire de cruci bisericesti de lemn ori de metal și alte lucrări de acest fel”, în DJHAN, FPGC Orăștie, dos. 1/1916, f. 28 și *Revista Orăștiei* din 7/19 martie, 1898.

calendar românesc a lui Petcu Șuanul, din anul 1733. Din paginile scrise de mână ale lui Ioan Ienea aflăm că pe lângă cei trei zugrăvitori de biserici, Ioan, Izidor, Ioan, din familia Oprușanilor făcea parte și Vasile Oprușan, care a zugrăvit mănăstirea și biserica, greco-catolice, din Sibiușel.

Aceste pagini manuscrise ne oferă alte informații inedite. Înțelegem că pe valea Strâmbavei, care curge prin Sibiușel, existau două mănăstiri: cea ortodoxă înființată de călugărul Sia, originar din Sibiușel și cea „unită”, înființată de călugărul Aron Sârbul, originar din satul Spini, după care și-a preluat pseudonimul Spineanul.

Eludăm detaliile de picanterie lumească, povestite protopopului de vârstnică din sat, Ioana Vinereanul, și luăm în seamă informațiile referitoare la „istoricul” mănăstirilor, a căror urmă a zidurilor a mai văzut-o încă, Protopopul Ioan Ienea în anul 1930, când a fost în vizită canonică.

Din descrierea amănunțită a fotografiei, protopopul identifică figura personajului cu cea a călugărului Sia, deci, este reprezentată mănăstirea ortodoxă. Chiar dacă întemeietorii mănăstirilor nu aveau pregătire teologică, erau săteni, care au vrut să trăiască în singurătate și rugăciune, nerespectând întocmai dogmele monahale, votul castității, al supunerii și al sărăciei, călugării și călugărițele purtau veșminte călugărești, și trăiau simplu, din donațiile vizitatorilor credincioși.

Din documentul manuscris știm că mănăstirea „unită”, înființată de călugărul Aron, a fost zidită de meșterul Lupu din Pricaz, care a zidit și Biserica greco-catolică din Sibiușel. Mănăstirea „era pictată cu sfinți” și pe dinăuntru și pe dinafară.

Nesupunerea călugărului Sia de a trăi în curățenie totală, sufletească și trupească, a cauzat demolarea mănăstirii, de către autoritățile civile de la Orăștie. Sia și-a întemeiat, mai apoi, familie și s-a mutat în satul Glod, iar Aron, fără a fi învinuit, s-a transferat la mănăstirea Prislop. La sfârșitul manuscrisului, protopopul a cartografiat zona Sibiușelului, dar nu a localizat cele două mănăstiri.

Din povestirea localnicei Ioana Vinereanul, ale cărei amintiri pot fi confuze, nu se potrivește, cu exactitate, datarea anului construcției și al demolării mănăstirilor. Cert este că, mănăstirile de la Sibiușel n-au avut durabilitate seculară, ele au existat, doar, cât viața unei generații.

În legătură cu mănăstirea greco-catolică de la Sibiușel, despre care nu se amintește în vreo scriere de referință, am identificat, un document din anul 1868, în care se menționa că: „Adam Netrepeni din Cugir s-au jăluit că muierea sa Oprușia l-au părăsit și ducându-să la Sibiușel la mănăstirea de acolo s-au îmbrăcat în veșminte călugărești, lăsându-l cu trei prunci mici”⁶. Comunitatea de la Cugir în acea vreme era, cu foarte mici excepții, greco-catolică, deci localnica s-a dus la mănăstirea greco-catolică. Un alt document ne înștiința că Aron, călugărul, venit din satul Spini, a contribuit la construirea Bisericii unite din Sibiușel: „la zidirea Bisericii cei noi au ajutat călugărul Aron Sârbul, din muntele Strâmbava, cu 1200 de fl. v.a.”⁷. Amândouă documentele se referă la mănăstirea greco-catolică.

Extindem informațiile și ne îngăduim presupunerea, că după demolare, obiectele de cult, din mănăstirea greco-catolică, au ajuns în Biserica greco-catolică, din Sibiușel, zidită în anul 1873⁸, înscrise într-un inventar, semnat de protopopul greco-catolic de Orăștie, Iustin Moldovan, în anul 1882, din care știm, doar, cele patru icoane mari și 11 cărți de cult, nedatate în inventar, din care 8 erau tipărite la Blaj. Perioada de

⁶ DJHAN, FPGC Orăștie, dos.3/1868, f. 25.

⁷ DJHAN, FPGC Orăștie, dos.1/1873, f. 3-4.

⁸ Radu 1903, p. 393-394.

demolare a mănăstirii este foarte apropiată de cea a construcției noii biserici, la care și-a adus contribuția bănească și călugărul Aron, după cum s-a specificat în documentele vremii, prin urmare este ușor să credem într-un transfer al bunurilor bisericești.

Formulăm concluzia și reconsiderăm ideea că scrierea cărților sfinte este urmarea revelației divine, dar atunci putem crede că și fondarea lăcașurilor de rugăciune, mănăstiri și biserici, în care se propagă religia, sunt pornite dintr-o unire a gândului cu Creatorul nevăzut, și alăturăm gândul despre rolul religiei în totalitatea spiritului uman și locul pe care îl ocupă religia în cultură, datorită complexității sale.⁹

Ștefan Meteș în cartea sa *Istoria Bisericii românești din Transilvania* (Sibiu, 1935), constata necesitatea tipăririi unor cărți istorice și de istoria culturii, lucrări de sinteză, bazate „pe micile însemnări de pe cărțile vechi bisericești din bisericile noastre, care ar trebui adunate înainte de a se distruge”. La acestea se pot adăuga filele scrise de mână ca și cele lăsate de Protopopul Ioan Ienea, pe care singur și le-a definit în titlul manuscrisului său, „Pentru istorie”.

Abrevieri

DJHAN	– Direcția Județeană Hunedoara a Arhivelor Naționale
FPGC	– Protopopiatul greco-catolic Orăștie

Bibliografie

Basarab 2007-2008	– M. Basarab, <i>Însemnări ale protopopului greco-catolic Ioan Ienea despre cetățile dacice din munții Orăștiei, în Sargetia, XXXV-XXXVI, Deva, 2007-2008.</i>
Blaga 2006	– L. Blaga, <i>Religie și spirit, București, 2006.</i>
Iorga 1906	– N. Iorga, <i>Neamul românesc din Ardeal și Ungaria, București, 1906.</i>
Lazăr 1999-2000	– I. Lazăr, <i>Din viața și activitatea protopopului greco-catolic Ioan Ienea (1914-1934), în Sargetia, XXVIII-XXIX/2, Deva, 1999-2000.</i>
Meteș 1936	– Șt. Meteș, <i>Mănăstirile românești din Transilvania, Sibiu, 1936.</i>
Radu 1903	– D. Radu, <i>Șematism istoric, Dieceza Lugojului, Lugoj, 1903.</i>
Stan 2005	– C. T. Stan, <i>Societatea corală Lira din Lugoj, Timișoara, 2005.</i>

⁹ Blaga 2006, p. 189.

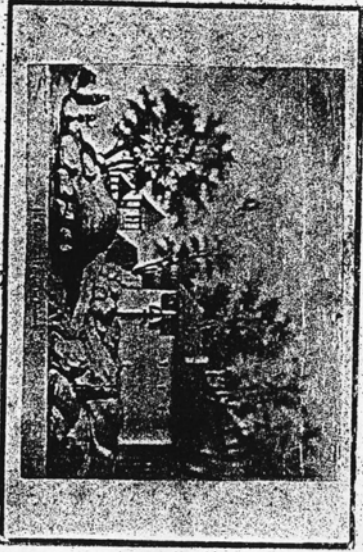
Pentru Istorie

4

Prezentă fotografic am primit-o înaintea de o săptămână sau 2-4 ani, dela cartorul meu bisericesc Iosif Gheorghiu și referența bisericească sau nume se vede și acum în zăporul dela Sebeșel „mănăstirea dela Știmbară”

Pe fotografie e înscrisă numele: „Sic Eihriedler / Kallinger / bei Sebes-hely” vedea pe pomân este călugării dela Sebeșel și să vede dela stânga pe deosebit: 4 mări, sau puoi călugării venind se drum în sus la mănăstire, una din mână stânga un băț, apoi 2-3 arbori, cari erau înaintea mănăstirii și 2 cruci de lemn cu acoperisuri de prăsteli, cari erau la deosebită de drumul, cum și mai ale călă mănăstirii; urmarea apoi să vede în fund acoperisul unei căsuțe sau deosebită de locuința unei călugărițe; deasupra acoperisului se vad, alți arbori mici și se vad de lângă mănăstire, înaintea acorilor arbori e înscris: mănăstirea dela Sebeșel înaintea acoperisului dela prăsteli având și un pas. În mănăstirea dela Sebeșel se vede, care și jăretele și în factu stânga și mări fearte, și lângă prăsteli și puoi mări de lemn. Urmarea deosebită, am vorut-o eu înscris în anul 1930, când am cercetat acorilor și în tovarășie fiind de cartorul meu Iosif Gheorghiu, care și aduce buni aminte de mănăstire, de când era copil și care și tatăl său și, care și unchiul său Iosif Gheorghiu, unchiul și un frățel bisericească lui Leon Gheorghiu, vedea scările mănăstirii și semifilelor care era tot deosebită velle, dar mai și în adesea mări geografice de gura râului Știmbară. Deosebită când am vorut-o eu și cartorul meu era cartorul la farmaceut și se pașă, mai brie și gravat: 1864. În mănăstire și să mai și vint alțiori și cartorile și dursilor funda-mentale și în fearte. Se mai vede pe fotografie drumul dela Știmbară, care duce de lângă mănăstire. În fund se și mai vede figura unui călugăr, foarță probabil a călugărului Șta, care și vint acorilor dela deosebită.

Întind să și mai, multe deosebită mănăstire a călugărului Șta, și deosebită scările, și mări a călugărului Leon

Spincanul, care cantă pe univa pace, e mai bătrân din Sibiel
 și a vădit și alte mai multe țepe acerte mănăstirii. Aceasta
 fiindtă am aflat-o și pe oarecând bătrâneli. Soana, sora legitimă
 a lui Stanila Vindca din Sibiel. Ambii fecuti, fete Soanide
 etate. Aceasta bătrâna mi-a spus că era foarte mică, și umbla
 în viteză pe Steambava când Clă și-a vădit mănăstirea. Caci
 Obon, care era din Spini și-a vădit biserica în Steambava, mai
 târziu. Dar mănăstirea acutură era mai mare, mai frumoasă,
 avea tiron și era pictată în sfânti și pe din launtru și pe din afară.
 Biserica lui Obon, a fost revoltă de un mester zidar din Peșcar
 cu numele Supu, fecerile lui Obon, care își vândure în Spini
 overea, și făcând acertu și-a vădit mănăstirea lui părinte
 din Steambava. - Și tot acut mester zidar a vădit și biserica
 unuia din părinți Sibiel, cheltuire și aici, mulți bani Obon
 Spincanul. Astă Clă octoborul, care era de origine din Sibiel,
 lăsat și Obon, unindu-se cu oarecând din Spini, mi erau cameni cu
 pregătire teologică, și mici mi erau pecoti. biscoloni, de Episcop,
 și cameni de pat, care au vădit și și petru cu postul și chit în
 unjurătate și în pușca acut. - Obon Spincanul a fost, mizerat
 și a avut un copil și o fată, și după ce și-a despartit de mureș
 din Spini și a vândut overea lui, a venit în Steambava de
 a vădit biserica So. - Supu, se a murit omucis, a venit și
 copilul și fetu lu el pe mănăstire, trăind și acertu ca
 mite salugari. - Clă octoborul a peștat din părinți
 Sibiel vreo 3-4 fete și una era din comuna Glod, fata
 popii de acolo cu numele Veronica, care era mai mare fete
 pe lălate, și le-a lăsat salugari pe lângă mănăstire,
 acertu aveau și care pădure și și pă ducă mi biscoloni
 iornu salugari Clă le șerina în boaca, care era atârnată
 în priobor. Biserica unindu-se cloșat. Calugarii și
 salugari tele putan haine negre lungi și mi cap și fel
 de camilășca făcute din lână. - Petru lor era simplu și
 hain mai mult din persite din comune și din se aduceau
 oamenii pescari și boani la mănăstire. Luceau cântă
 oamenii ca și cum ducă pescari la peolu din sat și sunt
 mai bine primite decât le aduc la mănăstire. Mai
 și pă tot și dela domni din Brașov până dles vara,
 când făceau excursii la acut loc.
 Fiata dela mănăstirea lui Clă, însă na fost unindu-se
 căci el avea relațiuni de dragoste cu Veronica, fata

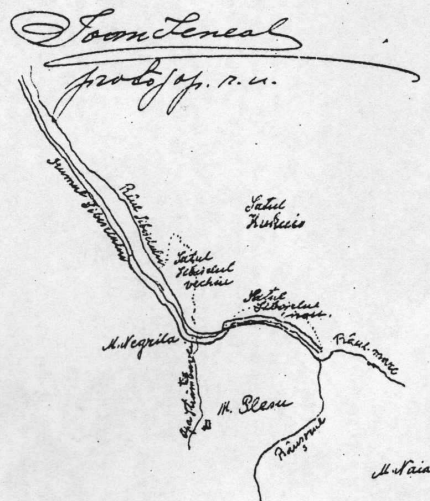
5
 Jozsi din Glod, și născu pe lăcătușii calugariți, nu succedea o altă
 viață mai bună, și care părăsi autoritățile și se dăruie
 orăș / Orăș / au împărtășit pe calugariți și pe calugarii dela
 mănăstiri, iar bisericele le-a demolat. Se ajunge în rugăful
 Vasile Căpșan, care lucrea la mănăstirea a vârstă prin șchia
 usii cum se dragostea calugarii Teia cu Veronica. Acest rugăful
 a fi făcut curățare la pulberile și la pînă din oraș, cari oșpi a deficiat
 viața aceasta imorală dela mănăstiri. -

Șteja aceasta, întâmplare, care a fost - ajunge, bătrână Soana Tinercean -
 sora noastră se afla în vîrsta de 60-70 ani; Teia și sora sa Veronica
 și sora sa Glod, unde Teia succedea o murit, iar Veronica mîni cănd se
 a întemeiat familia. - Calugarii Leon Șincanul, cel sînit care
 n'a avut nici o viață, și el a trebuit să părăsească mănăstirea lui
 și să ducă cu copiii lui pe tot la mănăstirea Petrușului de lângă
 Făget, unde a și murit.

Acesta le-am auzit, și mi gura bătrânii Soana Tinercean, soția
 lui Stanila Tinercean, și mai bătrâni oameni și mi comuna
 Sibiel și cari trăgeam în totdeauna cînd mergeam la
 Sibiel pentru administrarea bisericească și care în mod
 provizoriu o administrație dela moartea preotului Căpșan; Bologna
 întinse la 4 Febr 1926 - și pînă în prezent - și le-am vorbit
 ca să rămîna pînă și arhivele preotului Șteja, mănăstirii
 din valea Ștrimbavei dela Sibiel.

Orăștie la 28 Februarie 1933

Un adăugiu în valea Ștrimbavei în care
 auzge și se vede și de munte murit, oșpi
 Ștrimbavei, și munte murit
 Negru și Pleș - gura și se
 deschide, cum la mijlocul drumului
 de pînă de la Sibielul vechi și
 Sibielul nou

Un vieil manuscrit sur les monastères de la zone Hunedoara Résumé

Les vieux monastères du contré de Hunedoara, comme toutes les autres couvents, ont été les lieux d'où on répandait la culture.

Parmi les monastères de Hunedoara a été celle de la localité Sibişel, sur laquelle les historiens n'ont assez écrit. Sur le monastère orthodoxe de Sibişel (le vieux Sibişel), les historiens bien connus, Nicolae Iorga et Ştefan Meteş nous ont laissé quelques dates.

En ce sens, nous mettons en évidence un manuscrit, qui contient trois pages avec des notes écrites d'après l'archiprêtre uniate (grecque-catholique) d' Orăştie, Ioan Ienea, qui a fait une visite canonique, dans l'année 1930, à Sibişel, et a écrit sur les deux monastères de vieil Sibişel, l'une orthodoxe et l'autre uniate. Le manuscrit contient, aussi, le photo du monastère orthodoxe, obtenu de son chantre, qui était, comme les autres membres de sa famille Opruşan, peintres en bâtiment (de l'église).

Le manuscrit de l'archiprêtre découvre l'autre monastère de vieil Sibişel, la vieille monastère uniate.

Toutes les deux, les vieilles monastères, qui datent de XIX-ème siècle, ont eu une existence pas longue, elles ont été organisé par les moines Sia et Aron et ont été annulées, détruites, pendant leur vie.

À la fin de son manuscrit, l'archiprêtre fait la carte de la zone Sibişel. En plus, à propos de monastères de Hunedoara, le manuscrit nous offre des nouvelles informations sur les vieilles monastères de vieil Sibişel.